DE DOORBREKER GAAT VOOROP

Lezen:
Micha 2:1-13 (SV)

Inleiding

Micha 2 is een indringend hoofdstuk. Het laat zien hoe zonde niet alleen leeft in gedachten en woorden, maar ook zichtbaar wordt in hoe mensen met elkaar omgaan. Machtige mensen bedenken kwaad, nemen bezit af en verdrukken gezinnen. Tegelijkertijd wordt duidelijk hoe gemakkelijk mensen zich afsluiten voor Gods Woord. Zij willen geen profetie die hen verontrust, maar een boodschap die hun levensstijl bevestigt.

Toch eindigt dit hoofdstuk niet in oordeel. Na de aankondiging van de verwoesting klinkt een belofte van verzameling en herstel. De HEERE zal een overblijfsel bijeenbrengen. Een Doorbreker zal voor hen uitgaan en de weg openen. Micha 2 houdt ons daarom een spiegel voor én wijst ons op Gods genade. Wij zien de ernst van zonde, maar ook de trouw van de God Die Zijn volk niet loslaat.

Bijbelstudie

Het hoofdstuk begint met mensen die kwaad niet toevallig doen. Zij bedenken het op hun bedden. In de nacht, wanneer er rust zou kunnen zijn, plannen zij hun ongerechtigheid. Zodra de morgen aanbreekt, voeren zij hun plannen uit. Het kwaad is dus weloverwogen. Zij handelen omdat zij de macht hebben. Hun invloed, rijkdom en positie maken het mogelijk om anderen te benadelen.

Hun begeerte richt zich op akkers en huizen. Zij nemen land en woningen af en treffen daarmee mensen in hun bestaan. Een akker is niet maar een stuk grond; hij is verbonden met levensonderhoud, familie en toekomst. Een huis is niet alleen een gebouw; het is de plaats waar een gezin woont en veiligheid zoekt. Door bezit af te nemen, beroven deze machthebbers mensen van hun erfdeel en waardigheid.

Hier wordt duidelijk hoe gevaarlijk begeerte is. Het begint in het hart, wordt uitgewerkt in plannen en eindigt in concrete onderdrukking. De Heere ziet niet alleen de buitenkant van ons handelen, maar ook wat wij in het verborgene bedenken. Dat maakt dit gedeelte persoonlijk. Wij zullen misschien geen akkers roven, maar ook in ons kunnen verlangen naar voordeel, invloed of bezit sterker worden dan liefde tot de naaste. De vraag is niet alleen wat wij doen, maar ook wat wij zouden doen als wij de macht ertoe hadden.

Daarom kondigt de HEERE een kwaad aan over dit geslacht. De mensen die anderen hun rust en bezit afnamen, zullen zelf niet aan het komende oordeel kunnen ontkomen. Zij zullen hun hals niet kunnen uittrekken en niet langer rechtop kunnen lopen. Dat beeld spreekt van vernedering en machteloosheid. Wie zich sterk waant tegenover anderen, blijkt tegenover Gods oordeel volkomen hulpeloos.

In vers 4 klinkt hun klaagzang. Zij ervaren dat hun deel wordt verwisseld en dat hun akkers worden verdeeld. Opvallend is dat zij hun verlies wel voelen, maar niet duidelijk hun schuld belijden. Zij klagen over wat hun overkomt. Dat is niet hetzelfde als berouw. Ook vandaag kan iemand diep getroffen zijn door de gevolgen van zijn handelen, zonder werkelijk te erkennen dat hij tegenover God verkeerd heeft gedaan.

Vers 5 maakt duidelijk dat zij geen plaats meer zullen hebben in de gemeente des HEEREN. Het snoer dat in het lot wordt geworpen, heeft te maken met de verdeling van land. Zij die anderen hun erfdeel afnamen, zullen zelf geen deel meer hebben. Gods oordeel is rechtvaardig: Hij keert de gevolgen van hun handelen tegen hen. Het land, dat zij als bezit van anderen beschouwden, is uiteindelijk Gods gave. Niemand mag het gebruiken alsof hij er absoluut eigenaar van is.

De reactie op Micha's profetie is veelzeggend: "Profeteert gijlieden niet." Men wil de boodschap niet horen. Niet omdat de profetie onduidelijk is, maar omdat zij pijnlijk en beschamend is. Men zoekt liever een boodschap die geruststelt. In vers 11 wordt dat spottend getekend: iemand die spreekt over wijn en sterke drank zou precies de profeet zijn die dit volk wil horen. Een boodschap die niets vraagt, geen zonde aanwijst en geen bekering verlangt, wordt aantrekkelijk gevonden.

Daarmee stelt Micha een belangrijke vraag aan iedere hoorder: willen wij Gods Woord ontvangen zoals het tot ons komt, of zoeken wij vooral bevestiging van wat wij al denken en doen? Een prediking die altijd aangenaam klinkt, kan juist onbetrouwbaar zijn. Gods Woord doet goed aan wie recht wandelt, zegt vers 7, maar dat betekent niet dat het Woord altijd prettig klinkt. Het doet goed doordat het waar is, zonde aan het licht brengt en de weg naar herstel wijst.

De HEERE vraagt: "Is dan de Geest des HEEREN verkort?" De mensen doen alsof Gods profetie te hard is en niet bij Hem kan passen. Maar de Geest van de HEERE is niet beperkt. Zijn woorden zijn niet willekeurig. Het volk heeft zich tegen God gekeerd. Zelfs mensen die "Mijn volk" genoemd worden, kunnen zich gedragen als vijanden. Vers 8 laat zien dat zij kwetsbare voorbijgangers beroven en hun mantel afnemen. Ook vrouwen en kinderen worden getroffen. De samenleving wordt daardoor onveilig en hard.

Bijzonder ernstig is dat zij vrouwen uit hun huizen verdrijven en kinderen hun sieraad ontnemen. Waarschijnlijk gaat het om gezinnen die hun plaats, bescherming en toekomst verliezen. De zonde van machthebbers treft nooit alleen henzelf. Vaak dragen juist de zwaksten de zwaarste gevolgen. Dat vraagt om waakzaamheid in gezin, gemeente, werk en samenleving. Wie verantwoordelijkheid ontvangt, heeft niet het recht anderen te gebruiken voor eigen voordeel.

Daarom moet het volk opstaan en weggaan. Het land zal geen rustplaats blijven, omdat het verontreinigd is. De zonde heeft het samenleven zo aangetast dat het land hen niet langer kan dragen. Rust is in dit hoofdstuk niet slechts een gevoel van ontspanning, maar verbonden met veilig wonen en ontvangen leven. Door onrecht wordt die rust vernietigd. Een samenleving kan uiterlijk welvarend lijken en toch innerlijk onleefbaar zijn.

Toch komt er een omslag in vers 12. Na het oordeel klinkt Gods belofte: Hij zal Jakob verzamelen en het overblijfsel van Israël bijeenbrengen. Niet iedereen wordt behouden op grond van eigen verdienste; er is sprake van een overblijfsel. Maar dat kleine en kwetsbare volk wordt niet vergeten. De HEERE brengt hen samen als schapen in een kooi. Dat beeld spreekt van bescherming, nabijheid en eenheid. Waar mensen uiteengedreven zijn, brengt God bijeen.

Vers 13 maakt duidelijk hoe dat gebeurt. De Doorbreker gaat voor hun aangezicht uit. Hij opent een gesloten weg, breekt door hindernissen heen en leidt het volk naar buiten. Daarna wordt Hij ook hun Koning genoemd. De HEERE Zelf gaat aan de spits. De redding komt dus niet doordat het volk zichzelf herstelt. God neemt het initiatief, opent de weg en leidt Zijn volk.

Voor de christelijke gemeente klinkt hierin de verwachting van de komende Koning mee. Hij is geen heerser die bezit afneemt, maar de Koning Die voor Zijn volk uitgaat. Hij brengt bijeen wat verstrooid is en leidt uit benauwdheid naar vrijheid. Dat maakt het slot van Micha 2 bijzonder troostvol. Het oordeel over menselijke hoogmoed staat vast, maar Gods genade is sterker dan de verstrooiing van Zijn volk.

Dit hoofdstuk roept u op tot zelfonderzoek. Waar speelt begeerte een rol? Waar wordt Gods Woord ongemakkelijk gemaakt of verzacht? En waar mag u vertrouwen op de Doorbreker, Die niet achter Zijn volk aan komt, maar vooropgaat? De HEERE vraagt geen oppervlakkige godsdienst, maar een rechte wandel, eerlijkheid tegenover Hem en bewogenheid met mensen die gemakkelijk worden vergeten.

Gespreksvragen

1. Welke ontwikkeling van gedachte naar daad ziet u in de eerste twee verzen?
2. Waarom is het afnemen van akkers en huizen meer dan alleen materiële schade?
3. Wat leert vers 3 over Gods reactie op onderdrukking?
4. Waarin verschilt klagen over de gevolgen van zonde van werkelijk berouw?
5. Waarom willen de mensen in vers 6 geen profetie horen?
6. Wat maakt de behandeling van vrouwen en kinderen in vers 9 zo ernstig?
7. Welke betekenis heeft het beeld van het verzamelde overblijfsel in vers 12?
8. Wat leert vers 13 u over de manier waarop de HEERE Zijn volk leidt en redt?